

Velký pátek

Velkopáteční Jitřní a Večerní

Jitřní bohoslužba se čtením 12ti evangelií

Podle slovanské tradice se čte velkopáteční jitřní už ve čtvrtek večer, protože večerní liturgie sv. Basila Velkého čtvrtku se konala už ráno místo večer.

Obvyklý začátek jitřní bohoslužby

Po začátku kněze následuje: „Králi nebeský,“ trojsvatá píseň po Otče náš, „Hospodi pomiluj“ (*12krát*), Sláva... I nyní... „Pojďte, pokloňme se...“, následují dva žalmy a obvyklé tropary a ektenie. Pak se čte šestižalmí a pak velká ektenie. „Allelujah“ (na 8. hlas) a pak následující tropar (*tříkrát*):

- Zatímco slavní učedníci při umývání nohou **!** za poslední večere byli osvíceni,
- tehdy bezectný Jidáš chorý lakotou **!** byl zatemněn na rozumu
- a nespravedlivým soudcům **!** zradil tebe, Soudce spravedlivého.
- Popatř, milovníku statků, na toho, **!** jenž kvůli jmění skončil oběšením.
- Varuj se nenasytné duše, **!** jež odvážila se toho proti Učíteli svému.
- Ó Pane, jenž jsi ke všem dobrotivý, **!** sláva tobě!

Následuje *malá ektenie*, při níž jsou rozdány svíce.

1. evangelium (Jan 13,31—18,1)

Kněz: Abychom hodni byli poslechnouti svaté evangelium, k Hospodinu modleme se.

Věřící: Hospodi, pomiluj; Hospodi, pomiluj; Hospodi, pomiluj.

Kněz: Velemoudrost! Povznesme se a poslyšme svaté evangelium! Pokoj všem.

Věřící: I duchu tvému.

Kněz: Od Jana svaté evangelní čtení.

Věřící: Sláva utrpení tvému, Pane!

Kněz: Pozor mějme! (*A čte evangelium.*)

Věřící (po přečtení evangelia): Sláva trpělivosti tvojí, Pane!

Antifona 1. (hlas 8.)

- Knížata lidu shlukla se proti Hospodinu **■** a proti Kristu jeho.
- Slova zločinná mluvili proti mně, **■** Hospodine, Hospodine, nepouštěj mne.
- Ukažme své čisté city Kristu, **■** a jako přátelé jeho obětujeme duše své pro Něho.
- Ať nejsme puzeni světskými žádostmi jako Jidáš, **■** ale každý ze svého místa zvolíme:
- Otče náš, jenž jsi na nebesích, **■** od zlého nás vysvobď.

Sláva...

- Jako Panna rodila jsi, **■** aniž bys sňatku poznala,
- a Pannou jsi i poté zůstala, **■** Matko neprovdaná,
- Bohorodice Marie, pros Krista Boha našeho, **■** aby spasil nás.
(*Bohorodičen*)

I nyní...

Totěž

Antifona 2. (hlas 6.)

- Přiběhl Jidáš **■** k bezbožným zákoníkům se slovy:
- „Co mi chcete dát, **■** když vám ho zradím?“
- Uprostřed těch, kteří úradek činili proti tobě, **■** stál jsi neviditelně ty, Jehož úradkem se vše děje;

- zpytateli lidských srdcí, **!** projev milost nad dušemi našimi.
- Milosrdenstvím poslužme Bohu našemu, **!** jako Marie v Betanii na večeři,
- odežeňme zíštnost a lakotu Jidášovu, **!** abychom s Kristem Bohem navždy přebývali.

Sláva...

- Jehož jsi, Panno, porodila nevýslovně, **!** Toho nepřestávej prositi jako Lidumila,
- aby z béd vysvobodil ty, **!** kteří se utíkají k tobě.

I nyní...

Totěž

Antifona 3. (hlas 2.)

- Jelikož vzkřísil jsi Lazara, Pane, volaly tobě děti židovské: „Hosanna;“ **!** bezbožný Jidáš to však nechtěl pochopit, Lidumile.
- Na poslední večeři tvé, Kriste Bože, učedníkům tvým předpověděl jsi: „Jeden z vás mne zradí;“ **!** bezbožný Jidáš to však nechtěl pochopit.
- Janovi tázajícímu se: „Pane, kdo je ten, který tě zradí?“ chlebem jsi ho označil; **!** bezbožný Jidáš to však nechtěl pochopit.
- Za třicet stříbrných a skrze políbení podvodníka, dosáhli židé tvého zavraždění, Pane; **!** bezbožný Jidáš to však nechtěl pochopit.
- Při umývání nohou tvých, Kriste Bože, učedníkům svým přikázal jsi: „Čiňte tak, jak nyní vidíte;“ **!** bezbožný Jidáš to však nechtěl pochopit.
- „Bděte a modlete se, abyste neupadli do pokušení,“ tak pravil jsi učedníkům svým, Kriste Bože; **!** bezbožný Jidáš to však nechtěl pochopit.

Sláva...

- Zachraň od béd služebníky své, Bohorodice, **!** neboť všichni útočiště po Bohu hledáme u tebe,
- jako za hradbou nezbořitelnou **!** a u zastání našeho.

I nyní...

Totéž

Sedálen (hlas 7.)

(Při těchto sedálech nesedíme, protože kněz okuřuje svatý oltář, nýbrž zpíváme je ve stoje.)

- Na poslední večeři jsi učedníky nasýtil, věděl, že zrada je už za dveřmi. **■** Při tom jsi Jidáše usvědčil, znaje tudíž, že se nenapraví.
- Chtěl jsi, aby všichni poznali, že dobrovolně necháváš se zradit, **■** abys svět vytrhl z rukou cizích. Trpělivče, sláva tobě!

Sláva...

Druhou polovinu sedálnu

I nyní...

Znovu celý sedalen

2. evangelium (Jan 18,1—28)

Po evangeliu zpíváme antifonu 4. (hlas 5.)

- Dnes Jidáš opouští Učitele a přijímá ďábla, **■** zaslepen jsa vášní lakoty.
 - Zatemněn odpadá od světla, **■** neboť jak by mohl viděti,
 - když Světlo nebeské zaprodal **■** za třicet stříbrných?
 - Nám však zazářil velký Trpitel, **■** který strádá za svět;
 - k němu zvolme: **■** Ty, který jsi mučen a spolutrpiš s lidmi, sláva tobě!
- Dnes Jidáš předstírá zbožnost **■** a ztrácí to, co dříve získal;
- byl učedníkem a stává se zrádцем. **■** Pod obvyklým políbením skrývá lest;
 - před láskou Vládce dává přednost hloupému otročení lakotě, **■** stav se vůdcem tlupy zločinců.
 - My však máme spasení Kristovo **■** a Jeho oslavujeme.

- (*Hlas 1.*) Lásku k bratřím získáme, neboť jsme v Kristu bratři, ■ a nebudme nemilosrdní k bližním našim;
- ať nejsme kvůli penězům odsouzeni ■ jako onen nemilosrdný služebník,
- pak bychom jako Jidáš pozdě litovali, ■ žádného prospěchu stejně nemajíce.

Sláva...

- O tobě se všude mluví, Přeslavná, ■ neboť porodila jsi tělesně Stvořitele všeho,
- Bohorodice Marie, všemi opěvaná ■ a sňatku nepoznávší.

I nyní...

Totéž

Antifona 5. (hlas 6.)

- Učedník si dohodne cenu za svého Učitele ■ a za třicet stříbrných prodává Pána,
- lstivým políbením vydá ho ■ bezbožníkům na smrt.
- Dnes praví Zakladatel nebes i země ■ učedníkům svým:
 - „Přiblížil se čas, ■ již spěchá Jidáš, aby mne zradil.
 - Ať nikdo z vás se mne nezřekne, až mne uvidíte ■ viseti na kříži mezi dvěma lotry;
 - vždyť jako člověk trpím a jako Lidumil spasím ty, ■ kteří ve mne věří.“

Sláva...

- Ty, jež si v posledních časech ■ nevyšvětlitelně počala
- a porodila Stvořitele našeho, ■ pros Ho, aby spasil duše naše.

I nyní...

Totéž

Antifona 6. (hlas 7.)

- Dnes bdí Jidáš, I aby zradil Pána, předvěčného Spasitele světa, I který pěti chleby nasýtil zástupy.
- Dnes přestupník zřiká se Učitele, I byv dříve jeho učedníkem.
- Zradiv Vládce, za stříbro prodal Toho, I jenž manou nasýtil lidi na poušti.
- Dnes přibíjejí židé na kříž Pána, I který moře přetnul holí Mojžíšovou a na poušť vyvedl je z Egypta.
- Dnes Ho kopím mezi žebry nechají probodnout ti, I kvůli nimž ranami postihl Egyptské.
- Hořkou žlučí nechávají Ho napájet ti, I jimž k nasycení sesílal sladkou manu jako déšť.
- K utrpení dobrovolně se ubíraje, Pane, I volal jsi na učedníky své:
 - „Jestli jste nemohli ani jedinou hodinu bdít se mnou, I jak jste mohli slibovat pro mne umřítí?
 - Hleďte na Jidáše – jak nespí, ale pospíchá, I aby mne zradil bezbožníkům.
 - Vstávejte, modlete se, ať nikdo z vás se mne nezřekne, I až mne uvidíte na kříži.“
 - Trpělivče, sláva tobě!

Sláva...

- Raduj se, Bohorodice, která jsi umístila v lůně svém Toho, I jehož nepojmou nebesa.
- Raduj se, Panno, proroky předpověděná, I z níž nám zazářil Emmanuel.
- Raduj se, I Matko Krista Boha.

I nyní...

Tentýž

Sedalen (hlas 5.)

- Čím ses to jen stal, Jidáši, **!** když učinil ses zrádcem Spasitelovým?
- když oddělil ses od sboru apoštolského; **!** když ses připravil o dar uzdravování;
- když s nimi večerev, **!** byl jsi od stolu odehnán;
- když Pán jiným nohy umyv, **!** tvoje však pominul.
- Ó, na kolik jenom blah **!** jsi nepamatoval!
- Zatímco tvoje nevděčné způsoby **!** jsou navždy usvědčovány,
- hlásána je pak stále Jeho neomezená trpělivost **!** a milost veliká.

Sláva... I nyní...

Totéž

3. evangelium (Matouš 26,57—75)

Antifona 7. (hlas 8.)

- Bezbožníkům, kteří tě zajali, **!** řekl jsi trpělivě, Pane:
- „I když udeříte na pastýře **!** a rozeženete dvanácte ovcí, moje učedníky,
- ačkoliv mohl bych přivésti více než dvanácte legií andělů, **!** ne učiním to, jsem totiž trpělivý,
- aby se naplnilo, co jsem vám zjevil svými proroky, **!** a co je tajno a skryto.“
- Pane, sláva tobě!
- ☐ Tříkrát zapřel tě Petr, **!** a v tu chvíli ihned pochopil, o čem jsi mu předem pověděl.
- Leč přinese ti slzy pokání. **!** Bože, očistiž mne a spasiž mne.

Sláva...

- Jako bránu spásy, krásný ráj, **!** věčně jsoucího světla oblak,
- opravdou svatou Pannu opěvujeme všichni, **!** řkouce: Raduj se.

I nyní...

Totéž

Antifona 8. (hlas 2.)

- Řekněte, přestupníci, **!** co slyšíte od Spasitele našeho.
- Neustanovil snad zákon? **!** Neučil skrze proroctví?
- Jak jste si tedy mohli usmyslet vydat Pilátu Toho, **!** jenž je Bůh, Slovo od Boha a vysvoboditel duší našich?
- ☐ „Ukřížuj!“ křičeli ti, **!** kteří se vždy těšili tvými dary,
- a zločince místo dobrodince žádali propustit **!** tito vrahové spravedlivců.
- Jejich surovosti jsi však mlčky snášel, Kriste, **!** chtěje trpět a spasit nás jako Lidumil.

Sláva...

- Protože my smělost nemáme **!** kvůli množství hříchů našich,
- pros za nás ty, Bohorodice Panno, **!** Toho, jehož jsi porodila.
- Neboť mnoho zmůžou mateřské prosby **!** k milosrdenství Vládce.
- Nepřehlížej prosby hříšníků, Nejsvětější Matko, **!** neboť je milostivý a může spasiti Ten, jenž za nás i trpěti ráčil.

I nyní...

Totéž

Antifona 9. (hlas 3.)

- Určili třicet stříbrných jako mzdu za ceněného, **!** tak ho ocenili synové Izraelští.
- Bďte a modlete se, **!** ať neupadnete do pokušení,
- duch totiž svěží jest, ale tělo nemohoucí. **!** Proto tedy – bďte.
- ☐ Za pokrm mi dali žluč, **!** na moji žízeň napojili mne octem.
- Ty pak, Hospodine, **!** pozdvihni mne a odplatím jim.

Sláva...

- My, kteří jsme z pohanů, **!** opěváme tebe, Bohorodice čistá,
- neboť porodila jsi Krista Boha našeho, **!** který skrze tebe zbavil lidstvo kletby.

I nyní...

Totéž

Sedálen (hlas 8.)

- Ó, jak se naučil lstivé zradě Jidáš, **!** kdysi tvůj učedník,
- když jako pomlouvač a nespravedlivec **!** přišel ke kněžím se slovy:
- „Co mi dáte, když vám zradím toho, **!** který ničí zákon a poskvrňuje sobotu?“
- Trpělivý Pane, sláva tobě!

Sláva... I nyní...

Totéž

4. evangelium (Jan 18,28— 19,16 pol.)

Antifona 10. (hlas 6.)

- Ty, jenž se světlem jako rouchem odíváš, **!** stojíš nahý na soudu,
- na líce přijímáš údery od rukou, **!** jež jsi sám stvořil.
- Bezbožní lidé pak na kříž přibíjejí Pána slávy. **!** Tehdy se opona chrámová roztrhla, slunce pohaslo,
- nestrpíc pohled na Boha hanobeného, **!** před Nímž se všechno chvěje. Jemu se klanějme.
- Učedník se tě zřiká, **!** lotr k tobě volá:
- „Pamatuj na mne, Pane, **!** v království svém.“

Sláva...

- Uděl světu mír, Pane, **!** který ses rozhodl nositi tělo z Panny
- kvůli služebníkům svým, **!** abychom jednomyslně oslavovali tebe, Lidumile.

I nyní...

Totéž

Antifona 11. (hlas 6.)

- Za dobra, která jsi činil | plemeni židovskému, Kriste,
 - odsoudili tě k ukřižování, | napojivše tě octem a žlučí.
 - Leč odpláť jim, Pane, | dle skutků jejich,
 - neboť nerozpoznali | čas příchodu tvého.
- ☐ Nespokojili se jen se zradou | staršinové židovství, Kriste,
- ale vrtíce hlavami svými, | posměch a rouhání přinášeli.
 - Leč odpláť jim, Pane, | dle skutků jejich,
 - neboť nechopili | spasitelné dílo tvé.
- ☐ Ani země, když se třásla, ani skály, když pukaly, | – nic židy nepřesvědčilo;
- ani chrámová opona | ani mrtvých vzkříšení.
 - Leč odpláť jim, Pane, | dle skutků jejich,
 - neboť naučili se jen daremnosti | činit proti tobě.

Sláva...

- Boha skrze tebe vtěleného jsme poznali, | Bohorodice Panno, jediná čistá, jediná blahoslovená.
- Jeho neustále opěvujete, | tebe velebíme.

I nyní...

Totéž

Antifona 12. (hlas 8.)

- Toto praví Pán Židům: „Lide můj, co učinil jsem tobě, | aneb v čem jsem tebe zarmoutil?
- Slepčům tvým navracel jsem světlo, | očišťoval jsem tvé nemocné,
- nemocné jsem pozdvihoval z lože. | Lide můj, vzpomeň, co činil jsem tobě!
- A co jsi mi za to vrátil? | Za manu žluč a ocet za vodu, kterou jsem ti na poušti ze skály vyvedl,
- místo lásky | přibíjíš mne na kříž.
- Toho nebudu již trpěti více, | ale pozvu k sobě pohany,

- a ti mne oslaví s Otcem i Svatým Duchem, **!** a já jim daruji život věčný.“
- Dnes opona chrámová k usvědčení bezbožných se sama trhá, **!** a slunce skrývá paprsky své, když vidí Vládce ukřižovaného.
- Zákoníci izraelští, židé i farizeové, **!** sbor apoštolů volá k vám:
- „Hle, zde je chrám, **!** který boříte,
- hle, beránek, jehož křižujete **!** a hrobu odevzdáváte.
- Leč svojí mocí **!** vstane z mrtvých.
- Neklamte se, židé, to je On, **!** který vás zachránil v Rudém moři a sytil na poušti,
- On je život a světlo **!** a pokoj světu.“

Sláva...

- Raduj se, bráno Krále slávy, **!** kterou projde pouze Nejvyšší
- a opět zapečetěna zůstane **!** ke spáse duší našich.

I nyní...

Totéž

Sedálen (hlas 8.)

- Když jsi stanul před Kaifášem, Bože, **!** a odevzdán jsi byl Pilátu na soud,
- nebeské mocnosti **!** se hrůzou zachvěly.
- Když ses povznesl na dřevě kříže **!** uprostřed mezi dvěma lotry,
- připojen byl jsi ke zločincům ty, který jsi bezhříšný, **!** abys spasil člověka.
- Dobrotivý Pane, **!** sláva tobě.

Sláva... I nyní...

Totéž

5. evangelium (Matouš 27,3—32)

Antifona 13. (hlas 6.)

- Srocení židů žádalo Pilátu, **!** aby tě ukřižoval, ó Pane!

- Třebas nenašli na tobě viny, ■ osvobodili provinilého Barabáše
 - a odsoudili tebe, Spravedlivého, ■ berouce na sebe do dědictví hřích hanebné vraždy.
 - Leč odplať jim, Pane, dle skutků jejich, ■ neboť jen v daremnostech se proti tobě poučili.
- Toho, jehož se všichni hrozí a před Nímž se vše chvěje, ■ kněží udeřili do úst
- a dali žluč Tomu, jehož veškerý jazyk opěvá jako Krista, ■ Boží moc a Boží moudrost.
 - Vše vytrpěti rozhodl ses, ■ abys spasil nás
 - od nepravostí našich ■ krví svou jako Lidumil.

Sláva...

- Bohorodice, ty jsi skrze slovo ■ nevýslovně porodila Stvořitele svého.
- Jeho pros, ■ aby spasil duše naše.

I nyní...

Totéž

Antifona 14. (hlas 8.)

- Pane, jenž jsi lotra, který si ruce krví poskvřnil, ■ za společníka svého přijal,
- i nás k němu připočti ■ jako Blahý a Lidumil.
- Jen maličko řekl lotr na kříži, ■ velikou víru naleznuv,
- a v jediném okamžiku spasen byl ■ a vstoupiv, první otevřel bránu ráje.
- Pane, jenž jsi přijal jeho pokání, ■ sláva tobě!

Sláva...

- Raduj se, jež jsi skrze anděla radost světa přijala. ■ Raduj se, jež jsi Tvůrce svého a Pána porodila.
- Raduj se, jež jsi učiněna byla hodnou ■ státi se Matkou Boží.

I nyní...

Totéž

Antifona 15. (hlas 6.)

- Dnes zavěšen jest na dřevě Ten, I který na vodách zemi zavěsil.
 - Korunou z trní je korunován Ten, I který je králem andělů.
 - Do falešného purpuru je oblékán Ten, I který odívá nebe obla-ky.
 - Údery přijímá Ten, I který v Jordánu osvobodil Adama.
 - Hřeby je přibíjen ženich Církve. I Kopím je probodnut Syn Panny.
 - Klaníme se utrpení tvému, Kriste. I Zjev nám i slavné své vzkříšení.
- ☐ Neslavíme paschu jako židé, I neboť naší Paschou je oběť Kris-tova za nás.
- Avšak očistme sami sebe I od veškeré poskvrnny
 - a čisti pokloňme se Jemu: I „Povstaň, Pane,
 - spasiž nás I jako Lidumil.“
- ☐ Kříž tvůj, Pane, je pro lid tvůj životem i ochranou I a v něj na-ději svou skládající,
- tebe, ukřížovaného Boha našeho, opěvujeme, I smiluj se nad námi.

Sláva...

- Vidíc tebe, Kriste, I zavěšeného na kříži,
- ta, která tě porodila, I zvolala:
- „Jaké strašné tajemství I vidím, Synu můj?
- Jak umíráš na kříži tělem přibit ty, I který jsi Dárce života?“

I nyní...

Totéž

Sedálen (hlas 4.)

- Vykoupil jsi nás od kletby zákona I krví svou drahocennou,
- nechav se na kříž přibít, I kopím probodnouti,
- nesmrtelnosti pramen lidem jsi otevřel. I Spasiteli náš, sláva tobě!

Sláva... I nyní...

Totéž

6. evangelium (Marek 27,33—54)

Pak blahoslavenství (10 veršů, hlas 4.)

V Království svém rozpomeň se na nás, Pane, až přijdeš v Království své.

Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest Království nebeské.

Blahoslavení lkající, neboť oni potěšeni budou.

Blahoslavení tiší, neboť oni dědictví země dojdou.

Blahoslavení lačníci a žízníci po spravedlnosti, neboť oni nasyceni budou.

- Skrze dřevo stromu poznání byl Adam z ráje vyhoštěn, **■** skrze dřevo Kříže byl pak lotr v ráji uhoštěn.
- Buď tedy z prvního dřeva okoušíš **■** a činíš se tím, kdo Boží příkázání zavrhuje,
- či na tom druhém se spoluukřížujeme **■** a staneme se tak těmi, kdo Boha vyznávají.
- Rozpomeň se na nás, Spasiteli, **■** v Království svém.

Blahoslavení milosrdní, neboť oni smilování dojdou.

- Dárce Zákona koupili od bývalého učedníka bezbožníci **■** a jako zločince ho přivedli na soud před Piláta, křičíce:
- „Ukřížuj toho, **■** který nám dával manu na poušti!“
- My však napodobujeme lotra spravedlivého, **■** u víře voláme:
- „Rozpomeň se na nás, Spasiteli, **■** v Království svém.“

Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.

- Bohovraždný koncil židovského národa **■** nezákonný k Pilátu zuřivě volá:
- „Ukřížuj Krista nevinného, **■** raději nám propusť Barabáše.“
- My se však k Pánu obracíme slovy lotra rozumného: **■** „Rozpomeň se na nás, Spasiteli, v Království svém.“

Blahoslavení tvůrcové pokoje, neboť oni synové Boží slouti budou.

- Kopím otevřený životodárný bok tvůj ■ je jako pramen z ráje prýštící,
- napájějíc Církev tvou, Kriste, ■ jako duchovní ráj;
- zde se pramen rozděluje, ■ jak bylo i na počátku,
- na čtyři evangelia, ■ která napájěj svět,
- dávají radost všemu stvoření ■ a národy správně učí ctít Království tvé.

Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost.

- Ukřižován jsi byl pro mne, ■ aby ses mi stal zřídlem odpuštění.
- Probodnut jsi byl na boku, ■ aby mi odsud prýštily krůpěje života.
- Hřeby nechal ses přibítí, ■ abych já hlubinou utrpení tvého učiněn byl spolehlivým pro výšinu moci tvé.
- Volám k tobě, životodárce Kriste Spasiteli: ■ „Sláva Kříži i smrti tvé.“

Blahoslavení jste, když vám zlořečítí budou a vás pronásledovati a lživě mluvíti všecko zlé o vás kvůli mně.

- Všechno stvoření chvěje se, ■ vidíce tebe, Kriste, jak jsi křižován.
- Základy země se otrásají strachem ■ před vládou tvou,
- světla nebeská se skryla, ■ opona chrámová se roztrhla,
- hory se rozehvěly ■ a skály pukaly.
- Lotr věrný volá s námi, Spasiteli, ■ abys rozpomenul se na nás v Království svém.

Radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest na nebesích.

- Spis hříchů našich na kříži jsi roztrhal, Pane, ■ připojil ses k mrtvým a jejich mučitele jsi spoutal.
- Vysvobodil jsi všechny ■ z okovů smrti vzkříšením svým,
- jímž jsouce osvíceni, ■ lidumilný Pane, voláme k tobě:
„Rozpomeň se na nás, Spasiteli, ■ v Království svém.“

Sláva...

- Otce i Syna i Ducha Svatého, ■ abychom všichni jednomyslní věřící důstojně slavoslovili, modleme se;

- oslavujete tak Jednotu Božství | jsoucí ve třech Osobách,
- přebývající neslitě, prostě, nerozdílně a nepřístupně, | slavíme Trojici, která nás vysvobozuje od mučení v plamenech.

I nyní...

- Matku tvou, Kriste, která tě bez účasti muže tělesně porodila, | a pravou Pannu, i po porodu zůstávající neporušenou,
- – ji si voláme na pomoc v modlitbách před tebou, | Vládce mnohomilostivý,
- aby se prominutí hříchů dostalo těm, | kteří stále volají:
- „Rozpomeň se na nás, Spasiteli, | v Království svém.“

Prokimen (hlas 4.)

Kněz: Pozor mějme!

Rozdělili sobě roucha má | a o můj oděv metali los.

Stich: Bože, Bože můj, slyš mne, proč jsi mne opustil?

7. evangelium (Matouš 27,33—54)

Pak *žalm 50.*

8. evangelium (Lukáš 23,32—49)

A hned nato píše se *trojpíseň kánonu sv. Kosmy* Majumského (hlas 6.)

(Tato část bohoslužby je zde zachycena zjednodušeně.)

- (**Píseň 5.**) Z jitra obracím se k tobě, Slovo Boží, | pro milosrdenství, které pro sebe nezměnitelně čerpám.
-
- Ty jsi sestoupil až k utrpení svému bezhříšnému, | Lidumile, daruj mír mně, do hříchů padlému.

Přípěv: Sláva tobě, Bože náš, sláva tobě.

- Omyvše nohy, a nyní předem se očistivše | účastí na Tajině tvé Božské, Kriste,
- ze Sionu na Olivetskou horu velikou | služebníci s tebou vyšli, opěvující tebe, Lidumile.
- „Hleďte, přátelé, abyste se neulekli,“ | pravil jsi, Pane,

- „nyní se totiž přiblížil čas, **!** kdy zajat býti mám;
- a zabít budu rukama bezbožných; **!** všichni se ale rozprchnete a mne samotného zanecháte;
- já však zase shromáždím vás, **!** abyste hlásali mne, Lidumila.“

Kondak (hlas 8.)

- Pojdte a oslavujme Toho, **!** jenž pro nás byl ukřižován.
- Jeho viděvši Maria na dřevě kříže, pravila: **!** „Třebas trpíš, jsa rozpjat na kříži, ty jsi Syn a Bůh můj.“

Ikos

- Když viděla Ovečka svého Beránka **!** vedeného na zabití,
- kráčela za ním Maria s rozpuštěnými vlasy **!** s ostatními ženami, takto volajíc:
- „Kam kráčíš, dítě? Co pospícháš učiniti? **!** Což koná se další svatba v Káně Galilejské a staráš se, abys jim tam vozu ve víno proměnil?
- Mám jít s tebou, dítě, **!** nebo spíše počkat na tebe?
- Promluv na mne ty, který jsi Slovo, **!** nemlč, když se ubíráš kolem mne,
- ochraňuj moji čistotu; **!** neboť ty jsi Syn a Bůh můj.“

(Synaxář zatím vynechán)

- ☐ **(Píseň 8.)** Sloup Bohu odporné špatnosti **!** usvědčili svatí mládenci.
 - Hle, i proti Kristu koncil bezbožníků **!** osnuje marné pikle.
 - Poučují se, jak zabít Toho, **!** jenž život drží ve své dlani
 - a jemuž všechno stvoření blahoslaví **!** a oslavuje ho na věky.
- ☐ Kvůli víčkům klížícím se spánkem, **!** řekl jsi učedníkům svým, Pane:
 - „Proberte se, bděte při modlitbě, **!** abyste neupadli v pokušení;
 - a zvláště ty, Šimone, jelikož nejsilnějšímu náleží největší zkouška; **!** rozuměj mi, Petře.“
 - Tebe, Kriste, všechno stvoření blahoslaví **!** a chválí na věky.
- ☐ „Žádné nečisté slovo nikdy neřeknu ústy svými o tobě, Vládce, **!** i kdyby se tě všichni zřekli, já nikdy,
 - a s tebou umřu, neboť jsem ti porozuměl,“ **!** zvolal Petr;

- „ani tělo ani krev, | leč Otec tvůj zjevil mi tebe,
 - jehož vše stvoření blahoslaví | a chválí na věky.“
- „Hloubku moudrosti a poznání Božího | neprozkoumal jsi do-
cela
- a nepostihl jsi hlubinu úradků, | jimiž určuji tvé cesty, člově-
če,“ řekl Pán;
 - „proto jsa tělem, nechlub se, | neboť třikrátě zřekneš se Mne,
 - kterého celé stvoření blahoslaví | a chválí na věky.“
- „Zapřeš mne, Šimone Petře, svými vlastními slovy; | stane se
to brzy,
- a přijde k tobě děvečka samotná | a vyděsí tě,“ pravil Pán.
 - „Hořce zaplakav, | nalezneš nakonec znovu mne, Milosrdné-
ho;
 - kterého celé stvoření blahoslaví | a chválí na věky.“
- (Píseň 9.) Tebe nad cherubíny ctěnější | a nad serafíny bez přiro-
vnání slavnější,
- bez porušení Boha Slovo porodivší, | pravou Bohorodici vebíme.
- Shromáždění zhoubců Boha hanobících, | koncil lstivých bo-
hovahů,
- máš nyní před sebou, Kriste. | A jako nespravedlivého chopili
se Tvůrce všech, jehož vebíme.
- Bezbožní nechápou Boží Zákon, | slova proroků je poučují
marně,
- jako ovci na porážku nespravedlivě táhnou tebe, | Vládce
všech, jehož vebíme.
- Na zabití pohanům odevzdávají zákoníci i kněží | ranění zá-
vistnou zlobou tebe,
- který jsi životem darovaným národům | dle své Božské přiro-
zenosti Životodárce, jehož vebíme.
- Jako psi krouží kolem tebe | mnozí lidé,
- bijí tě a políčkují | do tváře
 - a vyslychají tebe, Králi, | lživě proti tobě svědčíce.
 - Všechno přetrpěv, | všechny jsi spasil.

Pak exapostilarij (tříkrát):

- Rozumného lotra v jediné hodině **!** učinil jsi hodným království svého,
- i mne dřevem Kříže osvět, Pane, **!** a spasiž mne.

9. evangelium (Jan 19,25—37)

A hned poté: **Vše, co dýchá...** (hlas 3.) a k tomu čtyři stichiry.

Zpíváme tři stichiry (první dvakrát):

- Dvě špatné věci **!** učinil můj prvorozený syn, Izrael:
 - opustil mne, pramen vody živé, **!** a vykopal sobě studnici bezvodou;
 - mne na dřevě ukřižoval, **!** a Barabáše si vyžádal propustit.
 - Hrozí se nad tím nebe, **!** a slunce skrylo paprsky své,
 - ty pak, Israeli, nezastyděl ses, **!** ale vydal jsi mne smrti.
 - Odpusť jim, Otče, **!** neboť nevědí, co činí.
- Každá část svatého těla tvého **!** vytrpěla zneuctění kvůli nám:
- hlava dostala trní, tvář byla poplivána, **!** líce strpěly údery;
 - po rtech se rozléval ocet **!** a jazyk musel ochutnat žluč;
 - uši vyslechly neuctivý posměch, **!** záda přijala bičování
 - a ruka musela držet třtinu, **!** a celé tělo snést natažení na kříži;
- údy byly přibity hřeby, **!** bok byl proboden kopím.
 - Za nás jsi trpěl **!** a od muk věčných jsi nás vysvobodil;
 - sestoupivší k nám pro lidumilnost svou **!** a povznesivší nás nejmocnější Spasiteli,
 - smiluj se nad námi.
- Na tebe, Krista ukřižovaného, **!** veškeré stvoření hledělo rozechvěle,
- základy země se trásly strachem **!** před vládou tvou;
 - neboť když jsi byl vyzdvižen, **!** zaniklo plemeno hebrejské,
 - opona chrámová roztrhla se ve dvě, **!** mrtví vstali z hrobů a setník, vida ten div, zhrozil se.
 - Matka tvá stojící u tebe **!** zvolala s mateřským pláčem:

- „Jak bych neměla naříkati | a jak bych neměla býti drásána v nitru svém,
- když tě vidím nahého a odsouzeného na smrt | a visícího na kříži!“
- Pane, jenž ses nechal ukřižovat a pohřbíti | a z mrtvých jsi vstal, sláva tobě!

Sláva...

- Svlékli ze mne šat můj | a oděli mne v roucho šarlatové,
- na hlavu mi vložili korunu z trní | a do pravice mi vložili hůl,
- abych je zničil | jako nádoby prasklé hliněné.

I nyní...

- Záda svá jsem nastavil pro rány, | tváře své jsem neodvrátil od poplívání,
- na soud před Piláta jsem se dostavil, | a kříž přetrpěl jsem za spásu světa.

10. evangelium (Marek 15,38—42)

Poté: „**Sláva na výsostech Bohu**“, ektenie: „Vykonejme ranní modlitbu naši...“ a další jako obvykle až k ohlasu: „Neboť ty jsi Bůh milosti...“

Hned nato:

11. evangelium (Jan 19,38—42)

Stichiry samohlasné (všichni společně) (hlas 1.):

- Všechno stvoření změnilo se strachem, | když tě, Kriste, vidělo viseti na kříži;
- Slunce se zatmělo | a země se třásla ve svých základech.
- Vše spolutrpělo s tebou, | jenž jsi všecko stvořil.
- Dobrovolně jsi trpěl za nás, | Pane, sláva tobě!

(Hlas 2.:)

Stich: Rozdělili sobě roucha má a o můj oděv metali los.

- Lidé bezbožní a zločinní, | proč se vyučujete v daremnostech?,

- kvůli čemu jste odsoudili k smrti Toho, ■ který je Životem všech?
- Div veliký – vždyť zakladatel světa ■ vydává se v ruce bezbožných
- a na dřevě kříže ■ je vyvýšen Lidumil,
- aby až v podsvětí osvobozoval spoutance volající: ■ Trpělivý Pane, sláva tobě!

Stich: Za pokrm mi dali žluč, na moji žízeň napojili mne octem.

- Spatřivši dnes tebe, vtělené Slovo Boží, ■ neposkvrněná Panna na kříži povýšené,
- naříkalo její mateřské nitro, ■ její srdce bylo hořce raněno,
- sténala bolestně z hlubin duše, ■ tvář za vlasy rozpuštěnými si drásala.
- Proto se bila v prsa ■ a žalostně úpěla:
- „Běda mně, Božské dítě, běda mně, Světlo světa, ■ proč jsi odešel z očí mých, Beránku Boží?“
- Vojska beztělesných andělů byla z toho zachvácená třesem ■ a pravila: „Nepostižitelný Pane, sláva tobě!“

Stich: Bůh, který je Králem naším před všemi věky, spasení vykoná uprostřed země.

- Když viděla tebe, Kriste, Učinitele všech a Boha, příbitého na kříži ■ ta, jež tě bez účasti muže porodila, zvolala hořce:
- „Synu můj, kam mizí krása podoby tvé?, ■ nesnesu hledět na tvé nespravedlivé ukřižování.
- Pospěš tedy, povstaň, abych i já spatřila ■ tvoje třetího dne z mrtvých vstání.“

Sláva...

- Poté co jsi vstoupil na kříž, ■ hrůza a třes padly na celé stvoření;
- zemi jsi tudíž sám zabránil, ■ aby pohltila ty, kteří tě ukřižovali,
- podsvětí jsi přikázal, ■ aby propustilo spoutance.
- Soudce živých i mrtvých, přišel jsi, ■ abys život daroval a ne smrt, a tak lidi obnovil.

- Lidumile, sláva tobě!

I nyní...

- Již drží Ježíš v ruce třtinu | znamenající rozsudek,
- nespravedlivými soudci byv souzen | a na kříž odsouzen;
- i stvoření trpí, | vidouc na kříži Pána.
- Jenž přirozeností těla trpíš za mne, | Dobrý Pane, sláva tobě!

12. evangelium (Matouš 27,62—66)

Poté: „Dobré jest vyznávat se Hospodinu a opěvovati jméno tvé, Nejvyšší...“

Trojsvatá píseň až po Otče náš

Tropar (hlas 4.)

- Vykoupil jsi nás od kletby zákona | krví svou drahocennou,
- nechav se na kříž přibíti, | kopím probodnouti,
- nesmrtelnosti pramen lidem jsi otevřel, | Spasiteli náš, sláva tobě!

Pak obvyklá ektenie („Smiluj se nad námi, Bože...“), „Velemoudrost...“ „Požehnán jest Kristus, Bůh náš...“ atd. Propuštění.

Nepřipojovat první hodinku, ale o 2. (tj. 8.) denní hodině číst všechny hodinky společně.

Velkopáteční večerní bohoslužba s vynášením pláštěnice

Na „Hospodine k tobě volám“ 6 stichir (hlas 1.):

Všechno stvoření změnilo se strachem, když tě, Kriste, vidělo viseti na kříži; Slunce se zatmělo a země se třásla ve svých základech. Vše spolutrpělo s tebou, jenž jsi všecko stvořil. Dobrovolně jsi trpěl za nás, Pane, sláva tobě! (*Dvakrát*)

(*Hlas 2.*) Lidé bezbožní a zločinní, proč se vyučujete v daremnotech?, kvůli čemu jste odsoudili k smrti Toho, který je Životem všech? Div veliký – vždyť Zakladatel světa vydává se v ruce bezbožných a na dřevě kříže je vyvýšen Lidumil, aby až v podsvětí osvobozoval spoutance volající: „Trpělivý Pane, sláva tobě!“

Spatřivši dnes tebe, Slovo Boží, neposkvrněná Panna na kříži povýšeného, nařikalo její mateřské nitro, její srdce bylo hořce raněno, sténala bolestně z hlubin duše, tvář za vlasy rozpuštěnými si drásala. Proto se bila v prsa a žalostně úpěla: „Běda mně, Božské dítě, běda mně, Světlo světa, proč jsi odešel z očí mých, Beránku Boží?“ Vojska beztělesných andělů byla z toho zachváčena třeselem a pravila: „Nepostizitelný Pane, sláva tobě!“

Když viděla tebe, Kriste, učitele všech a Boha, přibitého na kříži ta, jež tě bez účasti muže porodila, zvolala hořce: „Synu můj, kam mizí krása podoby tvé?, nesnesu hledět na tvé nespravedlivé ukřižování. Pospěš tedy, povstaň, abych i já spatřila tvoje třetího dne z mrtvých vstání.“

(*Hlas 6.*) Dnes Vládce všech před Pilátem stojí, na kříž je poslán Učinitel všech, který jako Beránek byl dle své vůle přiveden. Hřeby je přibit, na boku je proboden. Houbou napojili Toho, který manu jako déšť sesílal, do tváře je políckován Vykupitel světa a svými služebníky je vysmíván Stvořitel všech. Ó lidumilnosti Vládce! On se modlí k Otci za ty, kteří ho křížují, říká: „Otče, odpusť jim tento hřích, neboť nevědí bezbožníci, jakou nespravedlivost činí.“

Sláva... (*hlas týž*)

Ó, jaký to bezbožný koncil!, Krále stvoření zde odsuzují k smrti, nestydíte se před jeho dobrodiním, které jim připomenul před tím, hlásaje: „Lide můj, co jsem učinil tobě? Což jsem Judsko nenaplnil zázraky?, což jsem zesnulé nevzkřísil jediným slovem?, což jsem neuzdravoval všelikou nemoc a jakýkoliv neduh? Jak mi tedy odplatíte? Proč si mne nepamatujete? Za uzdravování mi ušetřujete rány; za život, který jsem dával vašim nebožtíkům, mne chcete usmrtit přibitím na dřevo; jako se zločincem zacházíte se svým dobrodincem; jako s přestupníkem zacházíte se zákonodárcem; jako odsouzence vedete Krále všech.“ Trpělivý Pane, sláva tobě!

I nyní... (*hlas týž*)

- Strašné a přeslavné tajemství **!** vidí se dnes skutečně.
- Nedotknutelný jest zajat; **!** spoután je ten, jenž Adama uvolnil z kletby.
- Jenž zpytuje srdce i nitro, **!** jest neprávem vyšetřován;
- do žaláře jest uvržen ten, **!** kterýž kdysi uzavřel tůni propastnou.
- Před Piláta jest postaven ten, **!** před nímž s chvěním stojí mocnosti nebeské,
- bit jest rukou tvora Stvořitel, **!** na kříž odsouzen jest Soudce živých i mrtvých.
- Ve hrobě jest uzavřen ten, **!** jenž vyplenil podsvětí.
- Ó Trpiteli, jenž všechno snášíš z milosrdenství **!** a všechny jsi spasil od kletby, dobrotivý Pane, sláva tobě!

Vchod s evangeliem

Prokimen

Kněz: Pozor mějme!

1. Rozdělili sobě roucha má, a o můj oděv metali los.
2. Bože, Bože můj, slyš mne, proč jsi mne opustil?

Paremije: Exodus (33,11—23)

Prokimen (čte žalmista)

Kněz: Pozor mějme!

1. Sudiž, Hospodine, ty, kteří mi příkoří činí, oboř se na ty, kteří obořili se na mne.
2. Vezmi zbroj a štít a povstaň mi na pomoc.

Paremije: Job (42,11—16) a Isaiáš (52,13—15; 53,1—12; 54,1)

Prokimen před apoštolem (čte žalmista)

Kněz: Pozor mějme!

1. Položili mne do nejspodnější jámy, do temnot a stínu smrti.
2. Hospodine, Bože spasení mého, ve dne i v noci volám k tobě.

Čtení z listu svatého apoštola Pavla (1. Korintským 1,18— 2,2)

Allelujah (hlas 1.)

Zachraň mne, Bože, neboť vtrhl příval vod do duše mé.

Stich: Pohanu a utrpení čekej, duše má.

Stich: Ať se zatmí oči jejich, Bože, aby neviděli.

Evangelium

(Matouš 27,1—38; Lukáš 23,39—43; Matouš 27,39—54; Jan 19,31—37; Matouš 27,55—61)

Ektenie („Rceme všichni...“) poté „Dejž, Hospodine...“
„Vykonejme večerní modlitbu naši...“

Stichiry na stichovně

(Hlas 2.) Když tebe, jenž jsi život všech, mrtvého sňal s kříže Josef Arimatejský, pomazal tě, Kriste, vonnými mastmi a do plátna tě zavinul. Láskou byl pohnut, aby srdcem i ústy zlíbal tvé tělo nepodléhající rozkladu, pak však ovládnut bázní zvolal s radostí: „Sláva sestoupení tvému s nebes, Lidumile!“

Stich: Hospodin kraluje, oděn jest velikolepostí.

Když ses za všechny do hrobu nového položil, Vykupiteli všech, peklo všemu se smějící vidouc tebe, zhrozilo se; veřeje si zničil,

vrata jsi rozlomil, hroby se otevřely, mrtví vstali; tehdy Adam vděčně se radovav, volal k tobě: „Sláva sestoupení tvému, Lidumile!“

Neboť upevnil vesmír, kterýž se nepohne.

Ač jsi byl tělem v hrobě uzavřen, přece jsi tenkrát dle Božské přirozenosti zůstal nepopsatelný a neohraňčený. Uzamkl jsi království smrti a panování pekla jsi vyprázdnil. Tehdy jsi učinil sobotu tuto hodnou Božího požehnání a slávy a jasu.

Domu tvému náleží svatost, Hospodine, na věky.

Mocnosti nebeské zhrozily se před nevypravitelnou trpělivostí tvou, když viděly tebe, Kriste, jak jsi bezbožníky pomluven za lháře, jak kámen hrobový pečetěn je rukama, které probodly neporušitelný bok tvůj. My se však radujeme z našeho spasení, volajíce tobě: „Sláva sestoupení tvému, Lidumile!“

Sláva... I nyní... (*hlas 5.*)

Tebe, jenž se světlem jako rouchem odíváš, sňal z dřeva Josef s Nikodemem, a vida tě mrtvého, nahého a nepohřbeného, v lítostivém pláči zalkal: „Běda mně, Ježíši nejsladší!, jehož na kříži visícího v ponížení vidouc, slunce se zahalilo do šera a země se třásla strachem, i opona chrámu ve dví se roztrhla. Hle, nyní zřím tebe, podstoupivšího pro mne dobrovolně smrt. Jak pohřbím tebe, Bože můj? Jakým plátnem tě ovinu? Jakýma rukama dotknu se neporušitelného těla tvého a jaké písně budu zpívati k tvému skonu, ó Slitovný? Velebím skonání tvé a opěvám pohřeb tvůj se vzkříšením, volaje: Pane, sláva tobě!“

Nyní propouštíš...

Trojsvatá píseň až po Otče náš

Tropary (2. hlas) — pomalu:

- Počestný Josef z dřeva sňav přečistě tělo tvé, **l** plátnem čistým je ovinul,
- a pokryv je věcmi vonnými, **l** ve hrob nový je položil.

Sláva...

Počestný Josef...

I nyní...

- U žen myronosic v hrobě stanul anděl volající: **!** Myro je vhodné pro mrtvé,
- Kristus však ukázal, **!** že smrt a porušení mu nejsou vlastní.

Kněz: Velemoudrost!

Požehnej!

A propuštění

•